

67-72-95/2
20.09.16р

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Цьвок Мар'яни Степанівни

«Інформаційно-правове забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Створення в Україні правової держави та утвердження верховенства права є можливим лише за умови існування громадянського суспільства. На сьогодні інститути громадянського суспільства, серед яких виокремлюють недержавні громадські організації, є надзвичайно важливими, адже вони здійснюють як економічний, так і соціальний вплив на суспільство.

Одним з основних стимулюючих факторів розвитку недержавних громадських організацій є належне правове регулювання та зрозумілість у застосуванні законів. Ці організації повинні мати можливість організовуватися та діяти без перешкод, залучати достатнє фінансування, діяти незалежно від органів публічної адміністрації, отримувати окремі преференції від держави тощо.

Для забезпечення належного контролю законності та напрямів діяльності недержавних громадських організацій в Україні має бути розроблена система звітності таких організацій, яка забезпечуватиме всіх зацікавлених користувачів, перш за все державу та суспільство, відкритою та достовірною інформацією про діяльність недержавних громадських організацій.

Викладене вище свідчить про актуальність теми дисертаційного дослідження Цьвок М.С.

Належна ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечуються, по-перше, плідним використанням низки загальноновизнаних і спеціальних методів пізнання; по-

друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням.

Дисертантка поставила собі за мету, на основі аналізу чинного законодавства України та узагальнень практики його застосування опрацювати та висвітлити теоретичні і практичні засади інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні.

Для досягнення поставленої мети, нею було визначено вирішення певного кола завдань. Така постановка мети та відповідних завдань сприяла здійсненню теоретико-правової характеристики недержавних громадських організацій як одного із суб'єктів захисту прав, свобод і законних інтересів населення України, аналізу інформаційно-правових засад інформаційного забезпечення діяльності зазначених громадських організацій в Україні.

Зміст дисертаційної роботи, характер висновків та запропоновані рекомендації свідчать про досягнення мети наукового дослідження.

Звертає на себе увагу різнобічна апробація результатів наукового дослідження – вони багаторазово доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах.

Під час виконання дисертаційного дослідження використана значна кількість теоретичних робіт. При цьому автор аналізує роботи не лише вітчизняних, а й зарубіжних науковців-адміністративістів, праці з інформаційного та конституційного права, теорії права, філософії та інших наукових дисциплін. Вільне володіння надбаннями наукової думки не лише показує належний рівень вже проведеного дослідження, а й свідчить про високий науковий потенціал автора. Достатньою за обсягом є й емпірична база. Задеклароване вивчення матеріалів правозастосовної практики дало підстави для аналізу і репрезентативних висновків. Достовірність наукових

положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації досягнута шляхом аналізу зібраного теоретичного та емпіричного матеріалу завдяки використанню різноманітних методів наукового пошуку (с. 3-4 автореферату). Належна методологія дослідження також є підтвердженням достовірності наукових положень, висновків та результатів, викладених у дисертації.

Наукова новизна і практична значущість одержаних результатів обумовлена своєчасною постановкою проблеми, дослідженням сучасних ідей щодо змісту інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, намаганням сприяти удосконаленню нормативного матеріалу, що регламентує зазначену сферу.

У дисертаційній роботі сформульовано концептуально нові наукові положення та висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення, зокрема: а) уперше охарактеризовано організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій в Україні; б) удосконалено існуючі правові основи і гарантії інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні; в) набули подальшого розвитку наукові висновки про доцільність вдосконалення нормативно-правових актів, що передбачають відповідальність за порушення законодавства України про інформацію недержавними громадськими організаціями.

Дисертація, загалом, є завершеною працею, в якій у логічній послідовності розкрита мета і завдання дослідження, складається із вступу, двох розділів, які містять 8 підрозділів, висновків, додатків і списку використаних джерел.

У контексті дослідження питань, що становили проблематику дисертаційного дослідження, дисертантка цілком слушно зауважує, що діяльність недержавних громадських організацій в Україні неможлива без якісного інформаційного забезпечення. Однак, на думку М.С. Цьвок, лише інформаційного забезпечення недостатньо для діяльності та розвитку

недержавних громадських організацій в Україні. Вона бере також до уваги існуючі наукові погляди про історичне минуле недержавних громадських організацій (с. 15, 17 дисертації).

Розкриваючи сутність адміністративно-правового статусу недержавних громадських організацій, у роботі визначено, що для адміністративно-правового статусу недержавних громадських організацій в Україні характерним є те, що він: 1) поширюється на всі організації та всіх членів (учасників) цих організацій щодо утворення, реєстрації, діяльності та припинення недержавних громадських організацій; 2) відображає особливості взаємодії недержавних громадських організацій та органів державної влади і управління як учасників суспільних відносин; 3) визначає права та обов'язки, що є основою адміністративно-правового статусу, та які реалізуються за допомогою гарантій; та відповідальності; 4) складові структури адміністративно-правового статусу є взаємозалежними та взаємодіючими; 5) забезпечує певну визначеність та стабільність недержавних громадських організацій у суспільстві (с. 54 дисертації).

На основі аналізу наукової літератури, що відображає погляди українських і зарубіжних учених на класифікацію громадських організацій, у дослідженні зазначено, що в процесі класифікації недержавних громадських організацій, в першу чергу, слід брати до уваги їх призначення та форму діяльності. Тому дисертантка, не претендуючи на повний перелік критеріїв, що сприяють створенню універсальної класифікації недержавних громадських організацій, пропонує власну класифікацію недержавних громадських організацій (стор. 65 дисертації).

На основі аналізу досвіду та законодавства, яке регулює діяльність недержавних громадських організацій в окремих зарубіжних країнах, а також праць науковців, присвячених зарубіжному досвіду діяльності недержавних громадських організацій, автором визначено, що для України цінним є міжнародний досвід щодо правового регулювання діяльності недержавних громадських організацій. М.С. Цьвок зауважує, що чинний Закон України

«Про громадські об'єднання» забезпечує громадянам України реалізацію їх конституційного права на свободу об'єднання, однак не виділяє правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних з діяльністю недержавних громадських організацій (с. 101 дисертації).

Узагальнюючи аналіз організаційного забезпечення інформаційної діяльності недержавних громадських організацій, дисертантка зазначає, що розвиток інформаційної діяльності недержавних громадських організацій сприяє становленню інформаційного суспільства в Україні, однак при цьому слід звернути увагу на те, що на сьогодні у чинному законодавстві України мають місце прогалини та недоопрацювання, які негативно впливають на здійснення інформаційної діяльності недержавними громадськими організаціями. На думку М.С. Цьвок потребує підвищення ефективності й сам процес отримання та використання достовірної інформації недержавними громадськими організаціями (с. 124-125 дисертації).

На основі аналізу правових основ і гарантій інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, дисертантка аргументовано доводить, що усуненню існуючих прогалин у регулюванні відносин у сфері інформації сприятиме систематизація правових норм, на основі і підставі яких повинна розвиватися інформаційна складова частина діяльності недержавних громадських організацій (с. 157 дисертації).

Слід погодитись з автором в тому, що недержавні громадські організації здійснюють свою діяльність в інтересах громадян там, де часто держава неспроможна це забезпечити і несуть відповідальність за порушення чинного законодавства України, зокрема в інформаційній сфері (с. 158 дисертації). У зв'язку з цим М.С. Цьвок зазначає, що метою відповідальності за порушення законодавства у сфері інформації недержавними громадськими організаціями є попередження таких порушень шляхом законодавчого регулювання і охорони суспільних відносин в інформаційній сфері (с. 161 дисертації).

Разом із висвітленням загальнотеоретичних положень в дисертації

розглядається значна кількість питань прикладного характеру, які стосуються адміністративно-правового регулювання застосування публічних атрибутів і символів Української держави.

Матеріали дослідження всебічно викладені у 13 публікаціях, з яких: п'ять статей у фахових наукових виданнях, одна стаття у закордонному виданні, одна стаття у виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus та шість тез доповідей на науково-практичних заходах. Всі публікації підготовані дисертантом одноособово. Автореферат дисертації ідентичний за змістом основним положенням дисертації.

Дисертація М.С. Цьвок містить результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання, а також забезпечують розв'язання цілого ряду практичних питань, що виникають стосовно інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій. Викладені в роботі наукові положення заповнюють ряд прогалін, які існують в теорії адміністративного права та нормативно-правовій базі, є основою для проведення подальших досліджень, вдосконалення правоохоронної та правозастосовної діяльності, правової обізнаності громадян. Результати дослідження можуть використовуватися у науково-дослідній сфері – як основа для подальшого наукового аналізу та дослідження проблем, пов'язаних з інформаційно-правовим забезпеченням діяльності недержавних громадських організацій; правотворчості – при формуванні та реалізації законодавцем державної політики щодо застосування інформаційно-правового забезпечення в діяльності недержавних громадських організацій; правозастосовній діяльності – для поліпшення практичної взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо інформаційно-правового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні; навчальному процесі – при проведенні занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративна відповідальність», «Інформаційне право».

Разом із загальною позитивною оцінкою дослідження, проведеного М.С. Цвюк, слід вказати і на окремі недоліки та висловити побажання щодо їх усунення.

По-перше, на с. 81 дисертації проаналізовано базові джерела фінансування громадської організації, однак, незрозумілою залишається позиція дисертатки щодо практичного фінансового забезпечення діяльності недержавних громадських організацій за рахунок, так званих, благодійних внесків.

По-друге, на с. 115 дисертації зазначено, що «інформаційна діяльність недержавних громадських організацій – це сукупність дій, спрямованих на забезпечення інформаційних потреб і інтересів громадян, юридичних осіб, органів державної влади та місцевого самоврядування в межах їх прав і свобод, функцій та повноважень для використання існуючих інформаційних ресурсів, інформаційних технологій та засобів зв'язку». Така дефініція змістовніше відображала б суть інформаційної діяльності, якби було уточнено обсяг виразу «сукупність дій», у тому числі й щодо суб'єктного критерію.

По-третє, у підрозділі 2.2 дисертації, розглядаючи проблематику правових основ і гарантій інформаційного забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні, дисертантці доцільно було б більше уваги приділити аналізу пропозицій науковців з цих питань.

По-четверте, на с. 167 дисертації автор підтримує думку про те, що «у класифікації недержавних громадських організацій, яка запропонована українськими науковцями, не взято до уваги критерій соціальної справедливості, що є одним із основних при формуванні недержавних громадських організацій країн Європи та США». Необхідно було б дати більш детальне тлумачення змісту «соціальної справедливості» у цьому контексті.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Наведені зауваження не зменшують науково-теоретичної і прикладної

цінності роботи в цілому і не відображаються на загальній позитивній оцінці дослідження. Рецензована дисертація вирішує конкретне науково-прикладне завдання, містить раніше не захищені положення, які є особистими здобутками автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку інформаційного та адміністративного права. Дисертаційні матеріали належним чином оприлюднені в наукових публікаціях і виступах на конференціях. Зміст дисертації у встановленому обов'язі відображений в авторефераті.

Як загальний висновок слід зазначити, що дисертаційна робота «Інформаційно-правове забезпечення діяльності недержавних громадських організацій в Україні» є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Цьвок Мар'яна Степанівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**кандидат юридичних наук, професор
завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу**

**Львівського державного університету
внутрішніх справ**

Ю.С. Назар

